

3. Юрій С., Дем'янишин В. Бюджет, бюджетна доктрина та бюджетна політика держави: сучасна парадигма, іманентний детермінізм, реалії і перспективи / С. Юрій, В. Дем'янишин // Світ фінансів. – 2010. – № 4. – С. 7–29.
4. Геєць В. Бюджетна політика в Україні: проблеми і перспективи / В. Геєць // Дзеркало тижня. – 2014. – № 5 (480) – С. 18–21.
5. Алексєєв І.В. Бюджетна система : навч. посібник / І.В. Алексєєв, Н.Б. Ярошевич, А.М. Чушак-Голобородько. – К. : Хай-Тек Прес, 2012. – 368 с.
6. Василик О.Д. Бюджетна система України : підручник / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – К. : Центр навч. л-ри, 2014. – 544 с.
7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua

Романів С.Р.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу*

Голяш І.Д.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу*

*Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна*

ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА: ЇЇ СУТНІСТЬ І РОЛЬ У СФЕРІ КОНТРОЛЮ

В умовах високого рівня тінізації економіки України, криміналізації економічного суспільства, розповсюдження напівлегальних методів ухилення від сплати податків слід посилити контроль за фінансово-господарською діяльністю всіх підприємств, при цьому основну увагу приділивши попередженню вчинення економічних правопорушень. Крім того, економічна нестабільність призводить до виникнення спірних ситуацій між співвласниками, акціонерами та іншими учасниками ринкових відносин, які часто закінчуються судовими розглядами відповідно. Тому державою має бути ініційований процес щодо формування такої незалежної системи як інститут економічної експертизи.

Ми встановили, що більшість вітчизняних вчених-економістів розглядають економічну експертизу не як інструмент запобігання економічним злочинам, а як доказ їх вчинення відповідно. Виходячи з цього, на думку Світлоокої В.Ф., актуальним науково-практичним завданням, вирішення якого дозволить підвищити рівень економічної безпеки України, є визначення місця і ролі економічної експертизи у сфері державного контролю [1]. При цьому ми виходимо з того, що експертна діяльність включає такі складові : правове, кадрове, фінансове, організаційне і науково-методичне забезпечення проведення експертиз і використання їх висновків [2].

Слід зазначити, що поняття економічної експертизи в українському законодавстві чітко не представлено. Зокрема, тут дається визначення категорій «експертиза» і «судова експертиза». Проаналізувавши низку законодавчих актів, ми прийшли до висновку, що трактування поняття «експертиза» є вузькоспеціалізованим і стосується лише деяких сфер діяльності (архітектурна.

ветеринарна, будівельна, екологічна та ін.). Про проведення експертизи також згадується у Податковому кодексі України (ПКУ) (ст. 82, 83, 84) [3]. Зокрема в ПКУ представлені певні умови для проведення експертизи. Однак законодавство, що регулює питання призначення і проведення експертиз, обмежує коло замовників і виконавців у цій сфері. У даний час виконання вимог ПКУ, на нашу думку, можливе тільки у ході економічних досліджень, для призначення яких не вимагається постанова слідчого чи судового органу.

І як результат, практика контролю в Україні свідчить, що економічну експертизу в більшості випадків трактують як один із видів судової експертизи або ж послугу аудиторських фірм. Ми вважаємо, що категорія «економічна експертиза» є більш широкою і охоплює по своїй суті всі види економічної діяльності. На нашу думку, зміст економічної експертизи полягає, з одного боку, у дослідженні, перевірці, аналізі та оцінці стану всесторонньої діяльності суб'єктів господарювання, а з іншого – у виявленні чинників, які можуть сприяти скоєнню економічних зловживань і приховуванню їх наслідків.

Виходячи із суті економічної експертизи, представимо її класифікацію (рис. 1).

В подальшому коротко охарактеризуємо види економічних експертиз в Україні. За галузку (видами діяльності) розрізняють економічні експертизи промислових, сільськогосподарських підприємств та ін. Економічні експертизи можуть бути ініційовані як органами суду і досудового розслідування, так і приватними особами. Такі експертизи можуть проводитися у випадку судового розгляду, банкрутства підприємства, розподілу чи передачі майна у володіння іншій особі для з'ясування фінансових показників і т.д.

Рис. 1. Класифікація економічних експертиз в Україні

Слід відмітити, що згідно Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень [4] і Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень [5] економічні експертизи класифікуються таким чином:

- експертиза документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності;
- експертиза документів про економічну діяльність підприємств і організацій;
- експертиза документів фінансово-кредитних операцій.

Основні характеристики економічної експертизи в Україні узагальнені на рис. 2.

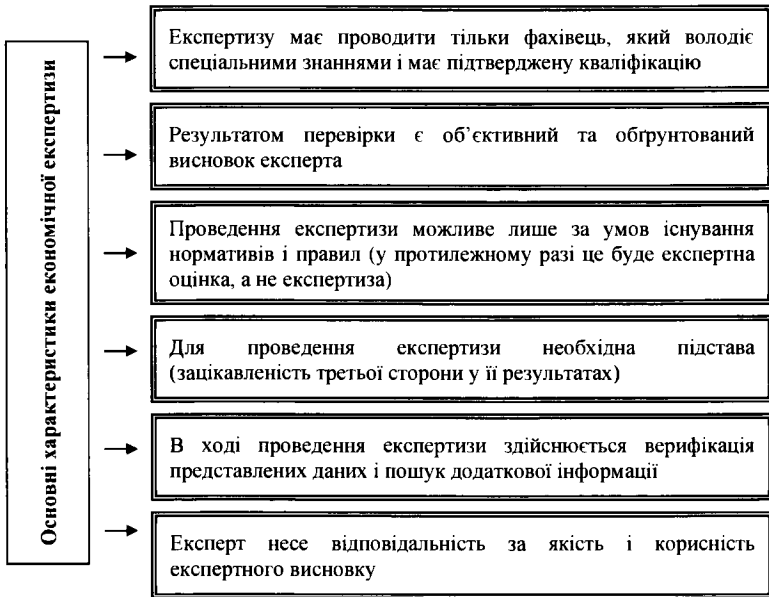

Рис. 2. Основні характеристики економічної експертизи

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що держава має на законодавчому рівні визначити поняття економічної експертизи та принципи її проведення, сформувані ринок послуг з економічної експертизи, а для створення сприятливих умов розвитку підприємництва в Україні слід активізувати процес створення незалежних експертних установ, які б здійснювали будь-які види економічних експертиз.

Список використаних джерел:

1. Світлоока В. Місце і роль економічної експертизи в сфері державного контролю економічної діяльності / В.Ф. Світлоока // Ефективна економіка. – 2011. – № 12. – С. 56-60.
2. Щербаковський М. Деякі сучасні проблеми теорії та практики судової експертизи / М.Г. Щербаковський // Актуальні питання судової експертизи та криміналістики. – 2008. – № 1. – С. 69-72.
3. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2.12.2010 р.
4. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень (у редакції наказу Міністерства юстиції України № 1950/5 від 26.12.2012 р.).
5. Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень (у редакції наказу Міністерства юстиції України № 1950/5 від 26.12.2012 р.).